จุลสาร ตรวจสอบภายใน

ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 ประจำเดือน กันยายน – ธันวาคม 2561 http://audit.oop.cmu.ac.th

Hot issue

ประเด็นข้อตรวจพบ เรื่อง เงินยืมทดรองจ่าย

การยืมเงินทดรองจ่ายของมหาวิทยาลัย เป็นกระบวนการหนึ่งในด้านการเงิน ซึ่งมหาวิทยาลัยอนุมัติให้ยืมเงินไปใช้จ่ายในการดำเนินงานในหน้าที่และ/หรือการปฏิบัติงานของส่วนงานในมหาวิทยาลัย และการยืมเงินทุกกรณีจะต้องมีงบประมาณหรือแหล่งเงินอื่นรองรับการเบิกจ่าย เพื่อส่งใช้เงินยืมทดรองจ่าย โดยจะต้องปฏิบัติตาม ประกาศมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เรื่อง เงินยืมทดรองจ่ายของมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2552

จากการตรวจสอบการดำเนินงานด้านเงินยืมทดรองจ่ายของส่วนงานในมหาวิทยาลัยที่ผ่านมา มีประเด็นข้อตรวจพบและข้อควรระวังในการปฏิบัติ อันได้แก่

1. มีการจ่ายเงินให้ลูกหนี้ยืมซ้ำโดยยังไม่ได้ส่งใช้เงินยืมครั้งก่อนซึ่งครบกำหนดส่งใช้เงินยืม
2. ยืมมากเกินความจำเป็น ทำให้มีการส่งใช้คืนเป็นเงินสดเกินกว่าร้อยละ 30 ของวงเงินที่ยืม แสดงถึงการนำเงินราชการไปใช้จ่ายในวัตถุประสงค์อื่น
3. ไม่ได้ระบุ วันที่ครบกำหนดส่งใช้เงินยืมในสัญญายืมเงิน
4. การรับคืนเงินยืมไม่ได้ออกใบเสร็จรับเงิน และ/หรือใบรับใบสำคัญกรณีได้รับชดใช้เป็นใบสำคัญ ทำให้ขาดหลักฐานระหว่างกันอาจเป็นช่องทางให้เกิดการหมุนเงินหรือนำเงินไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว
5. ไม่บันทึกการส่งใช้ไว้ด้านหลังสัญญายืมเงิน ทำให้ควบคุมไม่ได้ว่ามีลูกหนี้รายใดค้างชำระหรือไม่
6. ไม่ได้จัดทำทะเบียนคุมลูกหนี้เงินยืม และหลักฐานใบยืมให้ครบถ้วน
7. ผู้ยืมส่งใช้เงินยืมล่าช้ากว่าระยะเวลาที่กำหนด ไม่มีการติดตามทวงถาม
8. เอกสารหลักฐานการเบิกจ่ายเพื่อส่งใช้เงินยืมไม่ถูกต้อง ไม่เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด
9. การบันทึกบัญชีไม่เป็นไปตามหลักฐานความเป็นจริง ทำให้การดำเนินงานด้านเงินทดรองหมุนเวียนขาดความน่าเชื่อถือ
10. ตั้งเบิกเงินชดเชยเงินหมุนเวียนล่าช้า ทำให้เงินทดรองจ่ายไม่เพียงพอ ขาดสภาพคล่อง
11. ขาดการสอบทานการดำเนินงานด้านเงินยืมทดรองหมุนเวียน มีผู้ปฏิบัติงานในทุกขั้นตอนเพียงคนเดียว

จากประเด็นข้อตรวจพบข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าการควบคุมภายในของส่วนงานเป็นเรื่องที่สำคัญ หากมีการควบคุมที่เพียงพอแล้วก็จะช่วยลดความเสียหายและความเสี่ยงจากการทุจริตที่อาจจะเกิดขึ้น ทางสำนักงานการตรวจสอบภายในหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้บังคับบัญชา ผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงผู้ยืมเงินทดรองจ่ายจะเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว และปฏิบัติตามระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด เพื่อให้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ของเรา เป็นมหาวิทยาลัยแห่งคุณธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้

กรณีศึกษาจากมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่ง : การทุจริตเงินยืมทดรองจ่าย

ผู้กระทำผิดเป็นข้าราชการ ตำแหน่งพนักงานการเงินและบัญชี ระดับ ๕ ในทางสอบสวนได้ความว่า ผู้กระทำผิดมีหน้าที่การดำเนินการเกี่ยวกับเงินยืมทดรองจ่าย ตามระเบียบของมหาวิทยาลัย ได้ปฏิบัติงานในหน้าที่รับเงินที่ส่งใช้เงินยืมทดรองจ่าย (เป็นเงินสด) ซึ่งตามระเบียบกำหนดขั้นตอนดำเนินการให้ผู้รับเงินต้องออกใบสำคัญการรับเงินแล้วนำเงินส่งใช้เงินยืมของลูกหนี้เงินยืม แต่ปรากฏว่า ผู้กระทำผิดกลับลงหลักฐานการส่งใช้เงินยืมเป็นการส่งด้วยเอกสารใบสำคัญและในขณะเดียวกันก็ได้แก้หลักฐานใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้ส่งใช้เงินยืมจำนวนน้อยกว่าจำนวนเงินที่รับ แล้วนำเงินสดไปใช้ส่วนตัว

คณะกรรมการสอบสวนได้ให้โอกาสผู้กระทำผิดชี้แจงและนำพยานหลักฐานเพื่อแก้ข้อกล่าวหา แต่ผู้กระทำผิดไม่สามารถชี้แจงและแก้ข้อกล่าวหาได้ คณะกรรมการสอบสวนจึงมีความเห็นว่า “การกระทำของผู้กระทำผิดเข้าองค์ประกอบความผิดกรณีกระทำการทุจริตต่อหน้าที่ราชการเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง เสนอให้ลงโทษไล่ออกจากราชการ”

อธิการบดีโดยความเห็นชอบของ อ.ก.ม.มหาวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนจึงสั่งลงโทษผู้กระทำผิดโดยไล่ออกจากราชการ และผู้กระทำผิดไม่ได้อุทธรณ์ เรื่องจึงเป็นที่ยุติ

ข้อสังเกตเกี่ยวกับกรณีศึกษาเรื่องนี้

1. ผู้กระทำผิดเป็นข้าราชการและมีหน้าที่ตามที่กฎหมาย ระเบียบกำหนดให้รับผิดชอบเกี่ยวกับการรับเงินและการส่งเงิน แต่กลับไม่ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามขั้นตอนและวิธีการที่ระเบียบกำหนด
2. ในทางสอบสวนได้ความว่า ผู้กระทำผิดจงใจกระทำผิดไม่ปฏิบัติตามระเบียบและกระทำการออกหลักฐานอันเป็นเท็จเพื่อปิดบังการตรวจสอบ
3. แม้จะไม่ปรากฏในทางสอบสวนว่าเงินที่ผู้กระทำผิดรับไว้จะมีหลักฐานในการนำเงินไปใช้หรือไม่ ถือว่าผู้กระทำผิดได้รับประโยชน์แล้ว

BY SUMALEE

ถอดรหัสการทุจริต

“การทุจริต คือ การกระทำที่ผิดกฎหมาย เช่น การฉ้อฉล หลอกลวง ปกปิด หรือละเมิด โดยผู้ทำมีเจตนา ปราศจากการข่มขู่บังคับหรือมีเหตุบีบบังคับจากผู้อื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินทรัพย์สิน บริการ หรือเพื่อไม่ต้องจ่ายเงินหรือค่าตอบแทน หรือเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ส่วนตน ผู้อื่น หรือเพื่อธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง” (สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (IIA))

ประเภทการทุจริต

1. การทุจริตรายงานทางการเงิน เป็นการบิดเบือนข้อมูลในรายงานทางการเงิน โดยเจตนาให้ผู้อื่นหลงผิดจากการอ่านรายงานทางการเงิน
2. การยักยอกทรัยพ์สิน เป็นการเบียดบัง/ฉ้อโกง ทรัพย์สินของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง
3. การคอร์รัปชั่น เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งที่มีอยู่ในทางมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือผู้อื่น

สามเหลี่ยมของการทุจริต (FRAUD TRIANGLE)

องค์ประกอบของการทุจริต

แรงกดดัน/แรงจูงใน (Pressure) : ผู้ทุจริตมีความกดดันหรือแรงจูงใจให้กระทำการทุจริต

โอกาสในการกระทำความผิด (Opportunity) : ผู้ทุจริตมีโอกาสในการกระทำทุจริต ซึ่งโอกาสอาจมาจากจุดอ่อนในการควบคุมภายใน

ข้ออ้าง / เหตุผล (Rationalization) : ผู้ทุจริตมีข้ออ้างหรือเหตุผลที่จะกระทำทุจริต

หน้าที่ของผู้บริหารในการกำกับดูแลด้านการเงินของบัญชี

1. ให้ความสำคัญและกำหนดระบบการควบคุมภายในด้านการเงินการบัญชีที่เหมาะสมและเพียงพอ เช่น

- กำหนดนโยบายและวิธีบริหารงานบุคคลที่เหมาะสม (การสรรหา การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร การประเมินผล การปฏิบัติงาน การรักษาบุคลากร และการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน)
- กำหนดวงเงิน และผู้มีอำนาจอนุมัติ โดยกำหนดขอบเขตระดับของอำนาจการอนุมัติให้ชัดเจน
- มีคำสั่งมอบหมายการปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษร
- กำหนดให้มีการสอบทานหรือการตรวจสอบอย่างอิสระ
- แบ่งแยกหน้าที่สำคัญออกจากกัน โดยมิให้บุคคลคนเดียว ทำงานตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการทำงาน
- จัดทะเบียนคุมด้านการเงินการบัญชีต่างๆ
- จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน
- กำหนดมาตรการและระบบการป้องกันดูแลทรัพย์สิน
- กำหนดให้มีระบบการติดตามผลการปฏิบัติงาน และปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

2. ให้ความสำคัญในการสอบทานในเรื่องดังต่อไปนี้

- สอบทานการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ
- สอบทานความถูกต้อง ครบถ้วนของเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องทางการเงิน
- สอบทานการจัดทำงบกระทบยอดเงินฝากธนาคาร
- สอบทานรายงานประจำวัน เดือน และปี เช่น รายงานเงินคงเหลือประจำวัน รายงานในระบบ GFMIS งบทดลอง รายงานทางการเงินประจำปี เป็นต้น

สัญญาณการเกิดทุจริต (RED FLAGS)

1. ผู้บริหารไม่มีส่วนร่วมและไม่ให้ความสำคัญกับระบบการควบคุมภายใน
2. ไม่มีความเป็นอิสระระหว่างผู้บริหาร ผู้ตรวจสอบภายใน ผู้ตรวจสอบภายนอก
3. ไม่มีการระบุหน้าที่ความรับผิดชอบและวิธีการปฏิบัติงานที่ชัดเจน
4. ไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่ที่สำคัญออกจากกัน (บุคคลคนเดียวทำงานตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการทำงาน)
5. ไม่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นเวลานานและไม่เคยลาหยุดงานของเจ้าหน้าที่
6. ไม่มีมาตรการและระบบในการป้องกันดูแลทรัพย์สิน
7. ไม่มีแนวทางหรือคู่มือในการปฏิบัติงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร
8. มีการดำเนินการแก้ไขรายการ และปรับปรุงรายการผิดปกติเป็นจำนวนมาก
9. การบันทึกบัญชีไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง
10. มีบัญชีลูกหนี้ค้างนาน
11. มีระบบการควบคุมภายในไม่เหมาะสมและเพียงพอ
12. ไม่มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนดไว้
13. ไม่มีมาตรการลงโทษที่ชัดเจนและถือปฏิบัติอย่างจริงจัง

ที่มา : กองตรวจสอบภาครัฐ กรมบัญชีกลาง

อ่านดีๆ มีรางวัล

ขอเชิญร่วมสนุกโดยการตอบคำถามจากจุลสารตรวจสอบภายใน โดยการสุ่มผู้โชคดีที่ตอบคำถามถูกต้อง จะได้รับถุงผ้าจำนวน 3 รางวัล

คำถามร่วมสนุก

องค์ประกอบของการทุจริต ประกอบด้วยอะไรบ้าง?

ก. ข้ออ้าง/เหตุผล แรงกดดัน/แรงจูงใจ การคอรัปชั่น
ข. แรงกดดัน/แรงจูงใจ โอกาสในการกระทำความผิด การคอรัปชั่น
ค. ข้ออ้าง/เหตุผล แรงกดดัน/แรงจูงใจ โอกาสในการกระทำความผิด
ง. การคอรัปชั่น ข้ออ้าง/เหตุผล โอกาสในการกระทำความผิด

สามารถส่งคำตอบในระบบออนไลน์ที่ http://audit.oop.cmu.ac.th/ หรือ QR Code
ภายในวันที่ 26 ตุลาคม 2561 และประกาศผู้โชคดีในระบบออนไลน์ภายในวันที่ 31 ตุลาคม 2561

เกร็ดน่ารู้

ทิ้งถูกสี สร้างจิตสำนึกที่ดีเพื่อ มช.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตระหนักถึงปัญหาปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นทุกวัน ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่ จำเป็นต้องได้รับการจัดการและเร่งแก้ไข ศูนย์บริหารจัดการชีวมวลครบวงจร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นเพื่อจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งมีผู้อาศัยประมาณ 46,000 คน โดยขยะเกิดขึ้นประมาณ 20-30 ตันต่อวัน จะถูกยกมาคัดแยกและแปรรูปเป็นพลังงาน สามารถนำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนมหาวิทยาลัยได้

ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้แก่

1. ขยะทั่วไป หรือขยะเปียก

- เป็นขยะที่ไม่สามารถนำไปรีไซเคิลได้ โดยมากจะมีความชื้นสูง และมีการปนเปื้อนของเศษอาหาร รวมทั้งสารอินทรีย์ต่างๆ ได้แก่ ห่อพลาสติกใส่ขนม ถุงพลาสติก ซองหรือถุงพลาสติกสำหรับบรรจุเครื่องอุปโภคบริโภค **ให้ทิ้งลงขยะสีน้ำเงิน** ถูกส่งไปแปรรูปที่ศูนย์บริหารจัดการชีวมวลครบวงจร

2. ขยะรีไซเคิล/ขยะขายได้/ขยะแห้ง

- ได้แก่ วัสดุเหลือใช้ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น หนังสือพิมพ์ กระดาษ แก้วกระดาษ กระป๋องขวดน้ำ เศษโลหะ เป็นต้น ซึ่งขยะประเภทนี้มักจะอยู่ในสภาพที่แห้งและมีความชื้นอยู่น้อย **ให้ทิ้งลงขยะสีเหลือง** สามารถนำไปขายที่ธนาคารวัสดุรีไซเคิลทุกวันพุธช่วงเช้าบริเวณลานจอดรถหน้า อ.มช. หรือถูกส่งไปแปรรูปที่ศูนย์บริหารจัดการชีวมวลครบวงจร

3. ขยะอินทรีย์

- ได้แก่ เศษอาหาร กากไขมัน น้ำมันทอดซ้ำ จากโรงอาหาร/ห้องรับประทานอาหาร **ให้ทิ้งลงขยะสีเขียวที่มีฝาปิด** จะถูกส่งไปแปรรูปที่ศูนย์บริหารจัดการชีวมวลครบวงจร ซึ่งจะแปรรูปเป็นก๊าซชีวภาพและไบโอดีเซล

4. ขยะอันตราย

- เป็นขยะที่มีองค์ประกอบหรือสารปนเปื้อนวัตถุอันตรายชนิดต่างๆ เช่น เคมีภัณฑ์ ถ่ายไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่ กระป๋องสเปรย์ ภาชนะหรือบรรจุภัณฑ์สารกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น **ให้ทิ้งลงขยะสีแดง** จะถูกจัดเก็บและกำจัดภายนอก มช.

ขยะติดเชื้อ หมายถึง ขยะที่มีเชื้อโรคปะปนอยู่ในปริมาณหรือมีความเข้มข้น เป็นขยะที่เกิดขึ้นหรือใช้ในกระบวนการตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์และการรักษาพยาบาลเฉพาะของฝั่งสวนดอก ในส่วนของฝั่งสวนสักหมายถึง ขยะที่เกิดขึ้นจากการใช้ห้องน้ำซึ่งเป็นขยะที่ปนเปื้อนสารคัดหลั่ง ขยะประเภทนี้ ***คัดแยกโดยใส่ถุงขยะสีแดง*** รวมรวมโดยพนักงานทำความสะอาดจะถูกส่งไปกำจัดในเตาเผา ที่คณะแพทยศาสตร์

5. ขยะชีวมวล

- ชีวมวล หรือ มวลชีวภาพ (Biomass) คือ สารอินทรีย์ทั่วๆ ไปจากธรรมชาติ ที่สะสมพลังงานเก็บไว้ในตัวของมันเอง และสามารถนำพลังงานที่เก็บสะสมเอาไว้มาใช้ประโยชน์ได้ เช่น เศษหญ้า เศษไม้ เศษวัสดุที่ทิ้งจากการเกษตรหรือจากอุตสาหกรรม เช่น ชานอ้อย ฟางแกลบ เป็นต้น จะถูกขนถ่ายไปยังศูนย์บริหารจัดการชีวมวลเพื่อแปรรูปเป็นถ่านชีวภาพ/ปุ๋ยอินทรีย์

6. เศษวัสดุก่อสร้าง / โฟม

- ขยะที่เกิดจากการก่อสร้างและวัดสุโฟมกันกระแทกจากการจัดซื้อครุภัณฑ์ ให้ทิ้งที่จุดพักขยะของหน่วยงาน แล้วรถบรรทุกของเทศบาลนครเชียงใหม่จะขนถ่ายเพื่อนำขยะประเภทนี้ไปยังบ่อขยะฝังกลบหรือใช้ในการถมที่ต่อไป

ขอรณรงค์ ให้ชาวมช.ทุกคนเริ่มการเปลี่ยนที่ตัวเองและสร้างจนเป็นนิสัย แยกขยะก่อนทิ้งในถังขยะแต่ละสี สู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งความยั่งยืน “ทิ้งขยะ แต่ไม่ทิ้งภาระ” สามารถอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในคู่มือการจัดการชีวมวลครบวงจร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ข้อมูลคู่มือการจัดการชีวมวลครบวงจร มช.

“จุลสารตรวจสอบภายใน” จัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร บทความเชิงวิชาการ และกิจกรรมต่างๆ ของสำนักงานการตรวจสอบภายใน
ที่ปรึกษา : นางอินทิรา ธงไชย ที่ปรึกษาสำนักงานการตรวจสอบภายใน นางมนสิชา แสวัง ผู้อำนวยการสำนักงานการตรวจสอบภายใน นางสาวดวงทิพย์ อวดร่าง หัวหน้างานตรวจสอบ (สาย 2) และนางอัมพวรรณ พันธจักร หัวหน้างานตรวจสอบ (สาย 3)
บรรณาธิการ : นางธรรมิกา กรเพ็ชร์ หัวหน้างานตรวจสอบ (สาย 1) **กองบรรณาธิการ :** นายณัฐวุฒิ จันทร์เทศ นางสาวมณีรัตน์ ชาญเดช นางพัชฒิดา อักกะรังสี นางสาวทิพย์วรรณ ตุ่นวิชัย นางสาววัชญา ศิริวรุณรักษ์ นางสาววิศรุตา อรุณรัตน์ นางสาวสุมาลี พุ่มทิพย์ นางสาวนงราม อภิชัย นางสาวณิชนันทน์ โอสถาพันธุ์ นางสาววรรษิกา แก้วประดิษฐ์ และนางสาวกุลรภัส แสงวณิช
สำนักงานการตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 239 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200 โทร. 053-943102-10 โทรสาร. 053-943101